

бо ми есть на небеси и отъ тебе что възхотѣхъ на земли? Исчезе сердце мое и плоть моя, Боже сердца моего, и часть моя, Боже въ вѣкъ (Пе. 72. 25, 26). И тогава само чловѣкъ-тъ може да вкуси и да види яко благъ Господь (Пе. 33. 9), кога-то, откакъ ся откаже отъ вѣничко створенно, вѣничк-тъ си волѣхъ предаде на волѣх-тъ Божій и става едно съ Господа.

§ 14. Различни-тъ видове на закона Божій.

Макаръ воля-та Божія е една, нъ видове тѣ на нравственный законъ Божій сж различни; слѣдователно вѣнички тѣ сж неказваніе или прилаганіе на единный законъ Божій къмъ разны-тъ потребности и отношенія на чловѣцы-тъ. А по исгочници-тъ, отъ кои-то ся занима и ни ся *показва* извѣстенъ законъ-тъ Бжій, той е или *естественный-тъ*, что е вложенъ отъ Творца въ наш-тъ природж, или *положителный-тъ*, что е даденъ чрѣзъ положительно-то откровеніе.

§ 15. Свѣсть-та.

Естественный-тъ нравственъ законъ ся находи въ свѣсть-тъ на чловѣка. А свѣсть е способность на душ-тъ да съзнава и да разлжчава добро-то и зло-то, и да прилага това съзнание и разлжчваніе къмъ дѣйствія-та на чловѣка. Тя ся проявява въ ума чрѣзъ съзнание-то и разсъжданіе-то на добро-то и зло-то (Евр. 5. 14), въ срьдце-то ся проявява чрѣзъ наслажданіе-то отъ закона Божій (Рим. 7. 22), а въ волѣх-тъ — чрѣзъ възбужданіе-то къмъ извършваніе-то добро-то, безъ да глѣда на безиліе-то чловѣческо (Рим. 7. 21). Св. Златоустъ говори: « Богъ е положилъ законъ въ наше-то естество, който просвѣщава мислитъ ни. И пыта той: а что е естество-тъ чловѣка? и отговаря: това е свѣсть-та, на кой-то съ по-срьдство-то чловѣкъ-тъ може да има естество-то познаніе за добро-то и зло-то » (Бес. 19. къ Ант. нар. Христ. чтен. 1848. г. стр. 447 — 448). Подобно-то говори и Св. Авва Дрзоей: « когато Богъ створилъ чловѣка, то всѣялъ въ него нѣчто Божественно, кое-то е да има нѣкой помисль въ себѣ, подобно на искрж, свѣтлинж и топлннж, помисль, кой-то просвѣщава ума и показва му что е добро и что е зло. И това ся нарича *свѣсть*, а свѣсть-та е естественный законъ » (слов. е совѣта). Оттука ся открива че нравственно-то направленіе на разума и свободж-тъ съобщава ся отъ свѣсть-тъ така, чтото тя по състояніе-то си може да заключава нравственность-тъ на чловѣка (Мат. 6. 22, 23).

§ 16. Дѣйствително-то сществованіе на нравственный законъ въ свѣсть-тъ.

Свѣсть-та е 1) скривалище-то на естественный нравственъ законъ, и 2) свидѣтелка и сждія на постжжи-тъ чловѣческы.

1) Дѣйствително ся намира въ насъ такво правило, съ кое-то е задлъженъ чловѣкъ-тъ да съобразява свои-тъ свободны дѣйствія, а въ това може да ся увѣри а) отъ това, гдѣто че скоро ся раскрыва въ насъ съзнание-то и начнувать да дѣйствовать разумъ-тъ и